

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Seria Bezpieczne Dziecko - przykład udanej kolekcji edukacyjnej

Author: Sylwia Gajownik

Citation style: Gajownik Sylwia. (2013). Seria Bezpieczne Dziecko - przykład udanej kolekcji edukacyjnej W: B. Niesporek-Szamburska, M. Wójcik-Dudek (red.), "Nowe opisanie świata : literatura i sztuka dla dzieci i młodzieży w kręgach oddziaływań" (s. 169-178). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Sylvia Gajownik

Seria Bezpieczne Dziecko — przykład udanej kolekcji edukacyjnej

Na rynku wydawniczo-księgarskim pojawia się coraz więcej pozycji edukacyjnych, które odpowiadają na potrzeby współczesnych dzieci¹. Ich zadaniem jest uświadamianie zagrożeń, a także uczenie odpowiednich reakcji w sytuacjach problemowych i trudnych². Przykładem udanej serii edukacyjnej są książki wchodzące do kolekcji Bezpieczne Dziecko.

Seria, którą publikuje Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, powstała od 2004 roku, a do dziś w jej ramach ukazało się 12 tomów³. Aż 9 książek wyszło spod pióra Elżbiety Zubrzyckiej, założycielki Gdańskiego Wydawnictwa Psychologicznego, doktora nauk humanistycznych, biologa i psychologa. Autorka wiele lat pracowała jako terapeuta w poradni dla dzieci i ich rodzin oraz w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego. Łączy zatem wiedzę teoretyczną z praktyką.

¹ Zob. Z. ADAMCZYKOWA: *Literatura dla dzieci. Funkcje — kategorie — gatunki*. Warszawa 2001, s. 25—77.

² Przykładem nieudanej serii edukacyjnej jest kolekcja Wydawnictwa Skrzat zatytułowana *Zagrożenia*, na którą składa się 6 niewielkich rozmiarów książeczek autorstwa Ewy OSTROWSKIEJ wydanych w 2010 i 2011 roku: *Bojesie nieboje się*; *Marcinek i zajączek*; *O Anuli, która chciała zostać strażakiem*; *Przybij piątkę, kolego!*; *Taka miła starsza pani*; *Zapominalski tatuś*.

³ G. DE PINO: *Śmierdzący ser*. Przeł. E. ZUBRZYCKA. Gdańsk 2004.; E. ZUBRZYCKA: *Czy mogę pogłaskać psa?*. Gdańsk 2005; EADEM: *Słup soli*. Gdańsk 2005; J. WILGOCKI, M. KAHN WRIGHT: *Czas niepewności*. Przeł. E. ZUBRZYCKA. Gdańsk 2007; E. ZUBRZYCKA: *Dobre i złe sekrety*. Gdańsk—Sopot 2008; EADEM: *Jak przechodzić przez ulicę?*. Gdańsk—Sopot 2008; EADEM: *Dręczyciel w klasie*. Gdańsk—Sopot 2008; EADEM: *Jak pomyśle, tak zrobię*. Gdańsk 2008; EADEM: *Powiedz komuś!*. Gdańsk—Sopot 2008; EADEM: *Tajemnica Michasia*. Gdańsk—Sopot 2008; M. ABOFF: *Nie lubię taskotek!*. Przeł. E. ZUBRZYCKA. Gdańsk 2008; E. ZUBRZYCKA: *Po co się złościć?*. Gdańsk—Sopot 2009.

Omawiana kolekcja jest dwuadresowa: dzieci uczą się z niej zasad pozwalających im mierzyć się z problemowymi sytuacjami, które były, są i pewnie będą udziałem wielu z nich. Bo któż nie pamięta z dzieciństwa łaskoczących do bólu wujków, wyśmiewanych uczniów, strachu przed starszym i silniejszym chłopcem, obawy przed odrzuceniem przez grupę czy marzeń o posiadaniu psa? Wiele epizodów szkolnych, często bagatelizowanych przez dorosłych, kładzie się cieniem na dalszym życiu dzieci, niszcząc ich poczucie wartości, pozbawiając je bezpieczeństwa i radości życia. Dziecko nie zawsze potrafi samo poradzić sobie z trudną sytuacją; nie zawsze ma też oparcie w rodzinie i nauczycielu. Te książki stanowią dla młodego czytelnika kompendium wiedzy o trudnej szkolnej egzystencji. Z kolei rodzice i nauczyciele poznają dzięki nim wiele interesujących zabaw i ćwiczeń, które pomogą pracować z dziećmi borykającymi się z problemami opisanymi w niniejszych tomach.

Seria skierowana jest do dzieci mniej więcej od 5. roku życia, lecz 3 książki wyróżniają się szatą graficzną, sugerującą, że odbiorcą może być także młodszy czytelnik: *Czy mogę pogłaskać psa?* i *Powiedz komuś!* Elżbiety Zaburzyckiej oraz *Nie lubię łaskotek!* Maricie Abooff.

Czy mogę pogłaskać psa? to pozycja, w której warstwa ikonograficzna dominuje nad warstwą słowną, a całostronnicowe obrazy są opisane krótkimi zdaniami typu:

Niektórzy dorośli kochają swoje pieski. Te psy lubią, by je głaskać i pieścić.

czy

Niektóre dzieci kochają swoje pieski. Te pieski kochają swoje dzieci⁴.

Autorka prezentuje koegzystencję ludzi i zwierząt oraz wskazuje różne sposoby traktowania czworonogów. Aby jeszcze mocniej uwypuklić różnicę między właściwym a niewłaściwym sposobem opieki nad zwierzętami, zestawia z sobą dobre i złe praktyki. Wyjaśnia czytelnikom, dlaczego nie należy głaskać wszystkich mijanych na ulicy psów, a także radzi, co zrobić, gdy bardzo chcemy zawrzeć znajomość z sympatycznym psiakiem, a nie jesteśmy pewni jego reakcji. Jest to doskonała pozycja dla rodziców i nauczycieli, którzy mogą z niej korzystać w pracy z dziećmi, tłumacząc na jej podstawie zasady bezpieczeństwa, a także właściwe sposoby opieki nad zwierzętami.

⁴ E. ZABURZYCKA: *Czy mogę pogłaskać psa?...*, s. 2, 4.

Powiedz komuś! i *Nie lubię łaskotek!* to książki, które mają z jednej strony uwrażliwić dorosłych na potrzeby dziecka, z drugiej zaś — uświadomić dzieciom ich prawa. W książce *Nie lubię łaskotek!* mały chłopiec ze szczegółami opisuje wizyty ulubionego wujka; cieniem na te miłe chwile kładzie się „rubaszny” sposób bycia wujka: podczas zabawy mężczyzna lubi go łaskotać — nawet wtedy, gdy dziecku wyraźnie sprawia to ból. Sytuacja jest do tego stopnia trudna dla chłopca, że postanawia podczas kolejnej wizyty wujka udawać chorego:

Namaluję na skórze czerwone kropki i powiem, że mam ospę i nie mogę wyjść z pokoju. A może przebiorę się za kapitana piratów i nikt mnie nie rozpozna. Może schowam się pod stołem. Wujek będzie zajęty jedzeniem spaghetti, że mnie nie zauważy⁵.

Dziecko zwierza się ze zmartwienia mamie, która tłumaczy mu, że jego ciało należy tylko do niego i nikt nie ma prawa dotykać go w sposób, który mu się nie podoba. Dzięki tej rozmowie chłopiec zdobywa się na odwagę i komunikuje wujkowi problem.

Książka kończy posłowiem dr Jane Annunziate, która wyjaśnia, że z perspektywy dziecka niewinne łaskotanie wiąże się z dyskomfortem psychicznym i fizycznym, z poczuciem gwałtu i braku szacunku, utratą kontroli nad ciałem i życiem, a także negatywnie wpływa na relacje z osobą dorosłą, którą postrzega ono jako zagrożenie. Z tej przyczyny rodzice muszą mieć świadomość krzywdy wyrządzanej dziecku takimi zachowaniami, by interweniować i stanąć w jego obronie.

Szata graficzna dominuje nad warstwą słowną również w tomie *Powiedz komuś!* Książka złożona jest z 4 części, z których czytelnik dowie się, co wolno, a czego nie wolno robić światu, ludziom, dzieciom i ciału, bo świat, ludzie, dzieci i ciało są bardzo ważne i trzeba je/ich szanować. Każdy rozdział zaczyna się propozycją zabaw dla dzieci, zabaw, które pomagają zgłębić omawiane zagadnienia. Tom zakończono rozdziałem skierowanym do rodziców i nauczycieli, w którym autorka po raz kolejny uczy dorosłych na krzywdę dziecka, a także namawia do reagowania, gdy jest się świadkiem nieodpowiedniego zachowania innych ludzi.

Goraz większym problemem staje się agresywne zachowanie dzieci i młodzieży względem rówieśników. Psycholodzy zajmujący się zjawiskiem agresji nie potrafią jednoznacznie stwierdzić, czy agresja jest wrodzona, czy wyuczona⁶. Wskazują jednak wiele czynników, które mogą eskalować agresywne zachowanie, takich jak frustracja, naśladownictwo, ból czy nie-

⁵ M. ABOFF: *Nie lubię łaskotek!...*, s. 8.

⁶ E. ARONSON, R.M. AKERT, T.D. WILSON: *Psychologia społeczna*. Przeł. J. GILEWICZ. Poznań 2006, s. 497–498.

wygoda⁷. Poziom przemocy wzrasta pod wpływem korzystania ze środków masowego przekazu, gdyż dziecko podczas oglądania nieodpowiednich dla swojego wieku programów otrzymuje złożony z 4 punktów instruktaż: 1. „Jeśli oni mogą to robić, to ja też mogę” (...). 2. „Ach, więc tak się to robi!” (...). 3. „Myślę, że to, co czuję, to właśnie agresja (...)”. 4. „Ale lipa, znów się tłuką, a co jest na innym kanale?”⁸.

Jeszcze bardziej negatywnie niż oglądanie telewizji wpływają na dziecko — nieodpowiednie do jego wieku i umiejętności, przesyczone agresją — gry komputerowe. Maria Braun-Gałkowska podkreśla, że podczas grania dziecko nie jest biernym uczestnikiem zabawy, to ono zadaje ból, jest napastnikiem⁹.

Słup Soli Elżbiety Zubrzyckiej i *Śmierdzący ser* Gatheriny de Pino poruszają problem dręczenia uczniów przez silniejszych kolegów. W *Śmierdzącym serze* czytelnik widzi chłopca zmagającego się z agresywnym Guzem, który obrzuca go inwektywami, zabiera mu pieniądze, zmusza do odrabiania pracy domowej. Za sprawą interesująco skonstruowanej narracji poznajemy, prócz kolejnych aktów dręczenia, monologi wewnętrzne ofiary, świadczące o jej bezradności. Strach przed napastnikiem jest tak paraliżujący, że chłopiec nie potrafi zdobyć się na odwagę, by podzielić się swoim sekretem z dorosłymi:

Chciałbym jej o tym powiedzieć (nauczycielce — S.G.). Ale co będzie, kiedy Guz się o tym dowie?

Podczas poniżania w głowie dziecka kołaczę się tylko jedna myśl:

Tylko nie płacz. Nie płacz. Jeśli zacznę płakać, to lepiej, żebym od razu umarł¹⁰.

Kiedy dziecku przychodzi do głowy pomysł wyjawienia prawdy wychowawczyni, targają nim wątpliwości:

Gdybym tylko mógł jej to powiedzieć. Założę się, że zrozumiałaby. Ale co będzie, jeśli powiem? Może to pogorszy sprawę.

⁷ Ibidem, s. 503–518.

⁸ Ibidem, s. 516.

⁹ M. BRAUN-GAŁKOWSKA: *Gry komputerowe a psychika dziecka*. „Edukacja i Dialog” 1997, nr 9 [online]. (Data dostępu: 14 listopada 2011). Dostępny w World Wide Web: www.eid.edu.pl/archiwum/1997,95/listopad,133/gry_komputerowe_a_psychika_dziecka,653.html.

¹⁰ G. DE PINO: *Śmierdzący ser...*, s. 7.

Poza tym nie wie, jak na fakt ujawnienia problemów z Guzem zareagują koledzy:

*Czy powinienem powiedzieć? Czy wszyscy pomyślą, że jestem skarżypytą? Czy mnie znienawidzą? Czy będę miał jeszcze kolegów?*¹¹

Chłopiec otrzymuje pomoc od rodziców, których o jego szkolnych kłopotach informuje nauczycielka. Razem z nim ćwiczą „plan”, który ma mu pomóc zmierzyć się z dręczycielem. Dziecko uczy się przeciwstawiać agresji; zgodnie z założeniami planu ma unikać Guza i dla własnego bezpieczeństwa „trzymać się z kolegami”. Napastnika ma nazywać po imieniu (nie używać ksywek, przezwisk), podczas konfrontacji patrzeć mu prosto w oczy i zwracać się do niego krótkimi, żołnierskimi zdaniami. Tak „wyposażony” uczeń przeciwstawia się Gustawowi i osiąga pierwsze zwycięstwo.

Słup soli traktuje o bierności wobec zjawiska dręczenia słabszych uczniów; autorka tłumaczy czytelnikom, że brak reakcji to przyzwolenie na poniżanie innych ludzi. W tym wypadku również spotykamy Guza, który tym razem na ofiarę wybiera młodszego od siebie ucznia. Kiedy jednak koledzy z klasy sprzeciwiają się jego zachowaniu, chłopiec — nie mając za sobą poparcia grupy rówieśniczej — przestaje znęcać się nad innymi.

Tom kończy się kodeksem, który zawiera następujące prawa:

*Dzieci nie mogą dręczyć dzieci.; Dręczenie to: wyzywanie, krytykowanie, poniżanie, przezywanie, ośmieszanie, plotkowanie, obwinianie.; To także bicie, szczypanie, łaskotanie, popychanie, szturchanie, podstawianie nogi.; Ciało to prywatna sprawa każdego. Nikomu nie wolno go dotykać bez pozwolenia.; Każdemu należy się szacunek.; Każdy uczeń decyduje o tym, jak chce być nazywany.; Każdy ma prawo do miłości, do otrzymywania pomocy, do popełniania błędów*¹².

Na końcu książki pozostawiono wolną stronę, na której czytelnicy mogą zapisać swoje pomysły dotyczące przeciwdziałania agresji.

Kolejny tom pt. *Dręczyciel w klasie* autorstwa Elżbiety Zubrzyckiej to podręcznik zawierający informacje na temat agresji. Dowiadujemy się z niego, co to jest dręczenie fizyczne i psychiczne. Kim jest dręczyciel? Jakimi pobudkami się kieruje? Jak z nim skutecznie walczyć? Poza tym autorka przystępnie wyjaśnia różnicę między uczciwą bójką a dręceniem; wymienia cechy dobrego i złego żartu; wskazuje przyczyny, które powo-

¹¹ Ibidem, s. 11.

¹² E. ZUBRZYCKA: *Słup soli...*, s. 40–41.

dują, że konkretna osoba zostaje ofiarą, a także tłumaczy — wydawałoby się irracjonalne — przyczyny milczenia i trwania w niewygodnym układzie. Wiele miejsca poświęca również osobom biernie uczestniczącym w dręczeniu, przekonując, że zмова milczenia napędza napastnika do działania.

Podręcznik zakończono słowem do rodziców i wychowawców, zawierającym prawa dziecka oraz przykłady agresywnych zachowań w przedszkolu i szkole. Zubrzycka przekonuje, że brak reakcji na agresję dziecka może mieć poważne konsekwencje gdyż „Agresywne zachowania utrwalone u dzieci kilkuletnich mają tendencję do utrzymywania się. Im później rozpoczyna się edukacja w tym zakresie, tym mniejsza jest skuteczność. Z tego wniosek, że należy reagować natychmiast. Powstrzymać złe zachowanie i pokazywać inne już u dzieci trzyletnich”¹³.

Autorka uświadamia dorosłym, że nie można wymagać od dzieci zasad im obcych; najpierw należy je „wyposażyć” w wiedzę, z której potem będą mogły skorzystać w praktyce. Zarówno ofiara, jak i agresor wymagają, po ujawnieniu dręczenia, opieki psychologicznej oraz wsparcia rówieśników. O byciu ofiarą dziecko powie dorosłemu, który wzbudza jego zaufanie, z nadzieją że ta właśnie osoba pomoże mu rozwiązać problem, a nie zbagatelizuje go. Aby dorosły mógł we właściwy sposób zareagować, musi dogłębnie poznać przyczyny i skutki szkolnej przemocy, gdyż tylko wiedza pozwoli mu we właściwy sposób interweniować.

Podobną konstrukcję ma kolejna książka Elżbiety Zubrzyckiej *Dobre i złe sekrety*. Tom podzielony jest na 3 części poświęcone dobremu sekretom, złym sekretom oraz sekretom w Internecie. W tym wypadku dziecko na czytelnych przykładach uczy się odróżniać dobre sekrety, czyli te tajemnice, które mają sprawić drugiemu człowiekowi niespodziankę lub chronić dobro i dobytek rodziny, od sekretów, które narażają innych na utratę życia bądź zdrowia.

Niezmierznie ważna jest 3. część publikacji, poświęcona znajomościom w Internecie. Według badań przeprowadzonych na zlecenie Rzecznika Praw Dziecka w 2002 roku wśród młodzieży w wieku do 13. do 15. roku życia prawie 20% nastolatków wchodzi na strony w Internecie codziennie, a około 75% z nich, mimo że korzysta z Internetu rzadziej niż codziennie, to i tak przynajmniej raz w tygodniu. Niepokojący jest czas, jaki dzieci spędzają w wirtualnym świecie. Oto około 10% badanych przyznało, że przed monitorem komputera „przesiaduje” od 6 do 14 godzin dziennie, około 11% respondentów przebywa w sieci do 5 godzin dziennie, kolejnych 11% ankietowanych spędza w Internecie 4 godziny, a prawie 13% „bawi” w wirtualnej rzeczywistości 3 godziny na dobę¹⁴.

¹³ E. ZUBRZYCKA: *Dręczyciel w klasie...*, s. 42.

¹⁴ A. SŁYSZ, B. ARGIMOWICZ: *Przyjaciele w internecie*. Gdańsk 2009, s. 81.

Przytoczone dane pokazują, jak wiele wolnego czasu dzieci spędzają w wirtualnej rzeczywistości. Aby potrafiły bezpiecznie korzystać z zasobów internetowych, muszą wiedzieć, co wolno, a czego nie wolno im robić. Autorka tworzy regulamin bezpiecznego korzystania z sieci. Przestrzega dzieci przed obdarzaniem zaufaniem osób, których nie znają osobiście, prosi o czujność, gdy anonimowy rozmówca chce zachować ich znajomość w tajemnicy, zakazuje informowania wirtualnych znajomych o adresie zamieszkania, nazwisku, numerze telefonu. Poza tym daje dziecku prawo do zakończenia „niewygodnej” znajomości. Tłumaczy, że nie musi ono oglądać zdjęć lub filmów, których nie ma ochoty widzieć. Gdy czuje się przez interlokutora zawstydzone bądź przestraszone tematyką rozmowy (o podtekście seksualnym), musi jak najszybciej powiedzieć o tym rodzicom. Gdyby jednak chciało się spotkać z rozmówcą, to na spotkanie (w tłoczonym miejscu) powinno udać się z osobą trzecią i za zgodą rodziców¹⁵.

Elżbieta Zubrzycka w interesujący sposób omawia typowe dla szkoły i grupy rówieśniczej teksty. Utwory *Tajemnica Michasia*, *Jak pomyśle, tak zrobię* i *Po co się złościć?* konfrontują czytelników z własnymi uczuciami oraz pomagają radzić sobie z nagromadzeniem negatywnych emocji.

Michałka, protagonistę książki *Tajemnica Michasia*, poznajemy w przedszkolu; na tym etapie edukacji chłopiec cieszy się dużą sympatią innych dzieci. Wszystko zmienia się wraz z pójściem do szkoły: chłopiec boi się nowego miejsca, towarzyszy mu także lęk o chorą matkę. Nie jest wtajemniczony w sprawy dorosłych, ze strzępków zasłyszanych rozmów wnioskuje, że jego mama może umrzeć. Brzemień, które nosi, niszczy jego relacje z rówieśnikami oraz podważa zaufanie do rodziców. I nagle z grzecznego lubianego Michałka chłopiec zmienia się w niedobrego, a nawet niebezpiecznego dla otoczenia Michała.

Punktem zwrotnym staje się dzień, gdy odchowany przez niego gołąb o imieniu Kleks zostaje schwytany przez bezdomnego psa. Chłopiec, chcąc uratować przyjaciela, atakuje czworonożną kijem, nie zauważając, że pies wypuścił ptaka z pyska. Postronni obserwatorzy widzą tylko nieletniego okrutnika, bez żadnej wyraźnej przyczyny pastwiącego się nad bezbronny kundelkiem. Całe zajście widzi również nauczycielka Michała, która wzywa jego ojca do szkoły i żąda usunięcia ucznia.

To zdarzenie staje się zarzewiem szczerej rozmowy rodziny: chłopiec wyjawia swoje sekrety i niepokoje, a rodzice wyjaśniają mu, co się działo z jego mamą. Pomagają mu również naprawić relacje z kolegami z klasy.

Opowieść o Michałku zmusza rodziców i nauczycieli do czujności: dziecko, które diametralnie zmienia swe zachowanie, być może boryka

¹⁵ E. ZUBRZYCKA: *Dobre i złe sekrety...*, s. 34–35.

się z problemami przekraczającymi jego możliwości uporania się z nimi. To właśnie dorośli muszą pomóc mu w pokonaniu trudności. Nie mogą też — nawet z myślą o dobru dziecka — wykluczać go z rozmów dotyczących chorób najbliższych członków rodziny. Nie chodzi o to, aby mówić dziecku wszystko; trzeba jednak mówić mu tyle, ile zdoła zrozumieć. Brak jakichkolwiek informacji pozbawia dziecko poczucia bezpieczeństwa oraz nadwyreża zaufanie do rodziców.

Celem książek *Jak pomyśle, tak zrobię* i *Po co się złościć?* jest zbudowanie w dziecku pozytywnego obrazu siebie oraz nauczenie go wyrażania swych emocji w sposób kontrolowany i nieraniący drugiego człowieka. W obu tomach spotykamy bohaterów wcześniej poznanych w książkach *Stup soli* i *Śmierdzący ser*. Ponownie stykamy się z Gustawem, który wkłada wiele wysiłku w uzdrowienie relacji z kolegami z klasy:

Uczył się słuchać, co inni mówią, dostosowywać do ogólnych zasad. Żeby postawić na swoim, musiał argumentować, przekonywać do swojego zdania. W dodatku grzecznie się odzywać, bo inaczej wszyscy odwracali się i przestawali go słuchać. Już się go nie bali, teraz trzeba było ich przekonywać, że ma coś godnego uwagi do powiedzenia¹⁶.

Na przykładzie Marka, protagonisty książki *Jak pomyśle, tak zrobię*, czytelnik uczy się dobrze o sobie myśleć, akceptować i doceniać siebie. Pomocne w tym ćwiczenia znajdzie w dodatku dydaktycznym, w którym zawarto wiele zadań wzmacniających poczucie wartości dziecka. Autorka za pośrednictwem tej książki apeluje:

Dbaj o to, co myślisz o sobie. Jesteś dobrym, niepowtarzalnym, jedynym w swoim rodzaju człowiekiem, masz w sobie potencjał i możliwości, które będziesz przez całe życie rozwijać. Nie musisz być we wszystkim najlepszy, wolno ci popełniać błędy i uczyć się na nich. Masz być sobą, szanować się i cenić. Idziesz swoją ścieżką w życiu, taką, która TOBIE najbardziej odpowiada¹⁷.

Elżbieta Zubrzycka w *Po co się złościć?* na przykładzie zwyczajnych szkolnych zdarzeń omawia przyczyny i skutki złości. Poznajemy historię dwóch chłopców walczących o serce tej samej dziewczynki i złość wynikającą z zazdrości o ukochaną; stykamy się ze złością, wynikającą z bezsilności kierowcy autobusu, i dziewczynki, która nie może odzyskać pożyczonej

¹⁶ E. ZUBRZYCKA: *Jak pomyśle, tak zrobię...*, s. 15.

¹⁷ Ibidem, s. 43.

książki; poznajemy też uczennicę, która wystudiowanym, „złoszczącym się” stylem bycia chce zwrócić na siebie uwagę rówieśników.

Z dodatku dydaktycznego czytelnik dowiaduje się, czym jest złość. Ale autorka wyjaśnia również, dlaczego złość jest ważna w życiu każdego człowieka. Poza tym dziecko poznaje dobre i złe sposoby radzenia sobie ze złością oraz uczy się zasad skutecznej komunikacji. Zamieszczone w suplemencie ćwiczenia pomagają dziecku usystematyzować zdobytą wiedzę; również w tym wypadku autorka udziela czytelnikom wsparcia, pisząc:

Traktuj złość jako dobrą emocję, która niesie informację i daje siłę, aby bronić siebie, swojej rodziny, swojego honoru i przekonań!¹⁸.

Daje tym samym dzieciom prawo do odczuwania złości, ale też wyjaśnia, jak w odpowiedni sposób korzystać z tych emocji.

Książki autorstwa Elżbiety Zubrzyckiej napisane są prostym językiem, w którym dostrzegalne są elementy gwary szkolnej. Sposób konstrukcji fabuły, umiejętność łączenia poszczególnych wątków sprawiają, że utwory czyta się przyjemnie i z dużym zainteresowaniem.

Seria Bezpieczne Dziecko doskonale sprawdza się zarówno w samodzielnej lekturze, jak i w pracy w grupie, gdyż w przystępny sposób opisuje trudną, szkolną egzystencję. Bardzo ważne jest, że za pośrednictwem tych książek dziecko otrzymuje nie tylko pociechę, lecz zostaje „wypożyczone” w wiedzę, która pozwala mu skutecznie radzić sobie w trudnych sytuacjach.

Doskonałym pomysłem jest włączenie do serii dodatku dydaktycznego oraz rozdziałów pisanych z myślą o dorosłych czytelnikach. Przykładowe zabawy pomagają usystematyzować zdobytą wiedzę, ale mogą również stanowić inspirację do tworzenia konspektów lekcji wychowawczych lub programów profilaktycznych.

Każda pozycja prezentowana w ofercie Gdańskiego Wydawnictwa Psychologicznego zawiera informację o wieku czytelnika, nie ma jednak tej wiadomości w publikacji. Brakuje też ujednolicenia szaty graficznej w obrębie serii. Mimo tych drobnych usterek książki wchodzące w skład serii Bezpieczne Dziecko stanowią doskonałą lekturę edukacyjną dla dzieci i dorosłych. Z tej przyczyny powinny się znaleźć w księgozbiórze każdej biblioteki szkolnej.

¹⁸ E. ZUBRZYCKA: *Po co się złościć?...*, s. 41.

Sylvia Gajownik

The *Bezpieczne Dziecko* (Safe Child) series —
an example of successful educational collection

Summary

Elżbieta Zubrzycka is the author (and translator) of a book collection *Bezpieczne Dziecko* (Safe Child) on difficult lives of children, in twelve volumes: *Śmierdzący ser* (translation of *Blue cheese Breath and Stinky Feet: How to Deal with Bullies* by Catherine DePino), *Czy mogę pogłaskać psa?*, *Stup Soli*, *Czas niepewności* (translation of *Maybe Days: A Book for Children in Foster Care* by Jennifer Wilgocki and Marcia Kohn Wright), *Dobre i złe sekrety*, *Jak przechodzić przez ulicę?*, *Jak pomyśle, tak zrobię*, *Powiedz komuś!*, *Tajemnica Michasia*, *Nie lubię łaskotek!* (translation of *Uncle Willy's Tickles: A Child's Right to Say No* by Marcie Aboff) and *Po co się złościć?* The series was published in 2004–2009. Each book regards separate subject matter, e.g. violence in school, fear of losing control over one's body, or lack of ability in dealing with anger. All volumes contain didactic comments directed to adults and proposals of games consolidating conveyed knowledge. The collection is excellent proposition for children and adults because in an accessible way it describes difficult situations and gives advice on how to effectively solve problems of the youngest.

Сильвия Гаёвник

Серия „Безопасный ребенок” —
пример удачной воспитательной коллекции

Резюме

В статье представлено творчество Эльжбеты Зубжицкой, которая является автором идеи коллекции „Безопасный ребенок”, состоящей из двенадцати томов, посвященных трудной экзистенции современных детей: *Вонючий сыр*, *Можно мне погладить собаку?*, *Соляной столб*, *Время неуверенности*, *Хорошие и плохие секреты*, *Как переходить через улицу?*, *Мучитель в классе*, *Как подумаю, так и сделаю*, *Скажи кому-нибудь!*, *Тайна Михася*, *Не люблю щикотания! Зачем злиться?*. Каждая книга касается иной тематики, напр. насилия в школе, страха потерять контроль над собственным телом, неумению справляться со злостью. Все тома содержат дидактический комментарий, адресованный взрослым лицам, а также предложения игр, закрепляющих познannую информацию. Эта коллекция является прекрасным предложением для детей и взрослых, поскольку доступным способом описывает проблемные ситуации, а также включает ряд советов, как успешно решать проблемы маленьких детей.